

**Ársfrágreiðing
2017
um
seyðahaldið í Heygshaga**

Hans Martin Andreassen

Veturgamal veðrur
1. virðisløn
Esmar Sørensen
Úti í Lúð

Frágreiðing 2017 um seyðahaldið í Heygshaga:

Árið 2017 byrjaði við nógvum kava fyrst í januar mánaði. Tað var heilt nógvur kavi, so vit góvu súrhoyggj allar kavadagarnar.

Veðrið í lembingini, og hvussu ærnar eru fyri, koma altíð at ávirka lambatalið. Sjálvt um givið verður um várið, kemur gróðurin altíð at ávirka vektina um heystið.

Veðragjólingarnir vóru tiknir inn umleið hálvan januar. Í ár mistu vit ein veðragjóling. Hesin var yvirkoyrdur frammi við Statoilstøðina.

Vit hava flushað seyðin í ár og tóku gjólingarnar inn tann 7. februar, tí er trupult at sammeta vektir og tal av lombum við undanfarin ár. Ætlanin í 2018 er at taka gjólingar og tvæveturærnar inn fyrst í november, so hetta verður ein øðrvísi máti at reka seyðahaldið í Heygshaga.

Geving - hoyggj:

Vit góvu hoyggj meginpartin av januarmánaði. Gjólingarnir vórðu tiknir inn, tá ið vit høvdu skannað. Teir vóru royttir og fóru ikki út aftur fyrr enn 17. mai.

Geving – kraftfóður úti:

Allur seyðurin fekk (MøllerupMølleA/S) frá 7. nov til 12. des, 600 g um dagin. Byrjaðu aftur at geva 14. mars. Einlemburnar finga 600 g um dagin til 17. mai. Tvílemburnar, ið gingu niðanfyrir landsvegin, finga skotskt fóður. (Harbro nuts 18) 870 g um dagin.

Geving Kraftfóður inni:

Gjólingarnir, ið vóru inni frá 7. febr. til 17. mai, finga súrhoyggj og kraftfóður. Helvtin av gjólingunum finga fóður frá Havsbrún, 200 g um dagin pr. seyð. Hin helvtin fekk (Danish Agro) 600 g um dagin pr. seyð. Tvílemburnar frá Hvilt og Svartá vóru inniføddar frá 29. mars til 17. mai. Tær finga súrhoyggj og kraftfóður (Danish Agro), 800 g um dagin pr. seyð.

Fjalldagar:

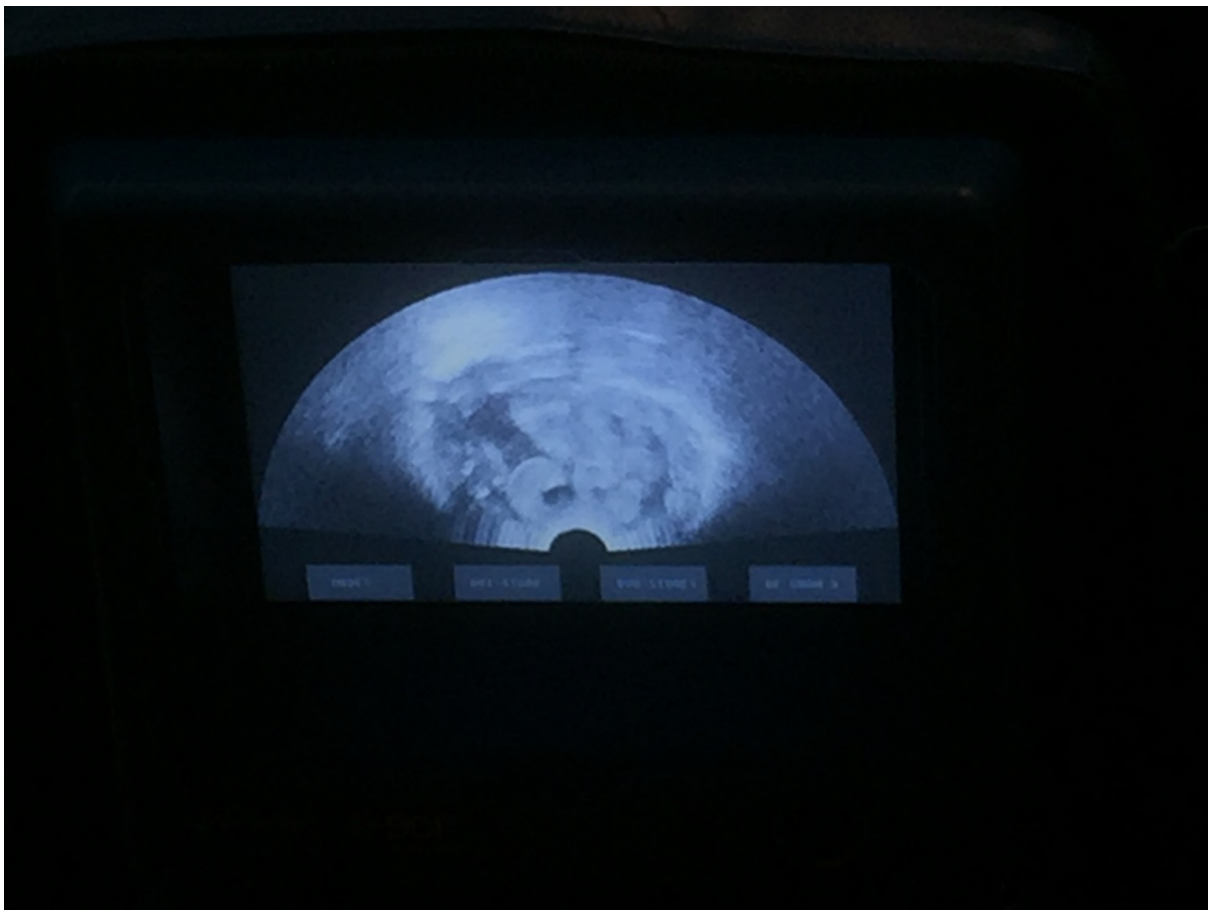
Fyrsti fjalldagur: Róku allan seyðin inn á Støðina tann 6. februar.

Manning: Ólavur av Steinum, Jens Ivan í Gerðinum, Jóannes Mikkelsen, Maria M. Olsen, Hendrik Akurstein og Hans Martin Andreassen

Annar fjalldagur: Týsdagin tann 7. Februar skannaðu og vigaðu vit áseyðin í Heygshaga – tilsamans 168 ær.

Manning: Ólavur av Steinum, Jens Ivan í Gerðinum, Dorteia Joensen, Jóannes Mikkelsen og Hans Martin Andreassen. Eyðstein Jensen og Gunnar Bjørnson skannaðu.

Triði fjalldagur: Tann 29. mars róku vit allan seyðin inn á støðina. Vit viðgjørdu allan seyðin við Noromectin fyri ótoy og orm. Vit brúktu Crovect eftir rygginum fyri lús og viðgjørdu við Covexin fyri lambablóðsótt.

Manning: Ólavur av Steinum, Andrass Holm Arge, Jóannes Mikkelsen, Hendrik Akurstein, Maria M. Olsen, Jóna Jacobsen, Dorteia Joensen og Hans Martin Andreassen.

Lembing:

Lembingin byrjaði av álvara tann 21. apríl, og tað passaði væl eftir tíðini til okkara veðragjólingar. Í ár høvdu vit rímliga gott veður í lembingini.

Fjórði fjalldagur: 17.mai

Manning: Ólavur av Steinum, Andrass Holm Arge, Rólvur Djurhuus, Jóannes Mikkelsen og Dorteia Joensen.

Tann 17. mai róku vit ærnar inn til vicingar.

Fimti fjalldagur: 4. juli

Manning: Ólavur av Steinum, Heri Müller, Ari Johannesson, Bartal Andreassen, Hallur Johannesson, Dánjal Petur Müller, Øssur Andreassen, Dorteia Joensen, Tróndur Leivsson, Rólvur Djurhuus, Jóannes Mikkelsen, Edvard Müller, Jón Müller, Fríðálvur Müller, Brandur Isaksen og Hans Martin Andreassen. Jóannes Debess á Oyrareingjum var í samgongu.

Týsdagin tann 4. juli vóru vit í áseyðaroyting á Búnaðarstovuni. Umframt tað vanliga arbeiðið, varð seyðurin vigaður og vektirnar skrásettar. Hetta hava vit gjørt fleiri ferðir seinastu árin. Tann samlaða miðalvektin í ár er heldur hægri enn í fjør. Tær samlaðu stabbamyndirnar yvir vektirnar gjøgnum árið verða vístar í skurðfjallinum. Av tí at vit ikki royta lomb meira, so eru færri fjalldagar nú enn áður.

Sammeta vit seks tey seinastu árin, er munurin hesin:

Ár	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Dato	3. juli	3. juli	9. juli	8. juli	5. juli	4. juli
Miðalvekt í kg.	20,81	19,9	24,6	22,56	21,5	21,4

Rokna vit við, at dagligur vøkstur er 250 g, so kunnu vit við hesum rætta okkum inn til 9. juli hvørt ár. So er munurin millum 2014, 2015, 2016 og 2017 hesin:

Ár	2014	2015	2016	2017
Dato	9. juli	9. juli	9. juli	9. juli
Miðalvekt í kg.	24,6	22,81	22,25	22,65

Tað merkir, at lombini vigaðu 0,40 kg meira í ár enn somu tíð í fjør.

Aftrat teimum vanligu skrásetingunum voru blóðroyndir tiknar av lombunum, fyri á hendan hátt at kunna ala okkum burtur úr ridluskriðanum.

Úrslit

AA/RH/QQ	17001
AV/RR/QQ	17002
AA/RR/QQ	17004
AA/RR/QQ	17006
AA/RR/QQ	17007
AA/RR/QQ	17008
AA/RR/QQ	17011
AA/RR/QQ	17012
AA/RR/QQ	17013
AA/RR/QQ	17014
AA/RH/QQ	17015
AV/RR/QQ	17016
AA/RR/QQ	17017
AA/RR/QQ	17018
AA/RH/QQ	17019
AV/RR/QQ	17020
AA/RR/QQ	17021
AV/RR/QQ	17022
AA/RH/QQ	17023
AA/RR/QQ	17025
AA/RR/QQ	17026
AA/RR/QQ	17027
AA/RR/QQ	17028
AA/RR/QQ	17030
AA/RR/QQ	17031
AA/RR/QQ	17032
AA/RR/QQ	17033
AA/RR/QQ	17035
AA/RR/QQ	17036
AA/RH/QQ	17037
AA/RR/QQ	17038
AA/RR/QQ	17039
AA/RR/QQ	17040
AA/RR/QQ	17042
AA/RR/QQ	17044
AV/RR/QQ	17047
AA/RR/QQ	17050
AA/RR/QQ	17052
AA/RR/QQ	17053
AA/RR/QQ	17054
AA/RR/QQ	17056
AV/RR/QQ	17101
AA/RR/QQ	17102
AV/RR/QQ	17103

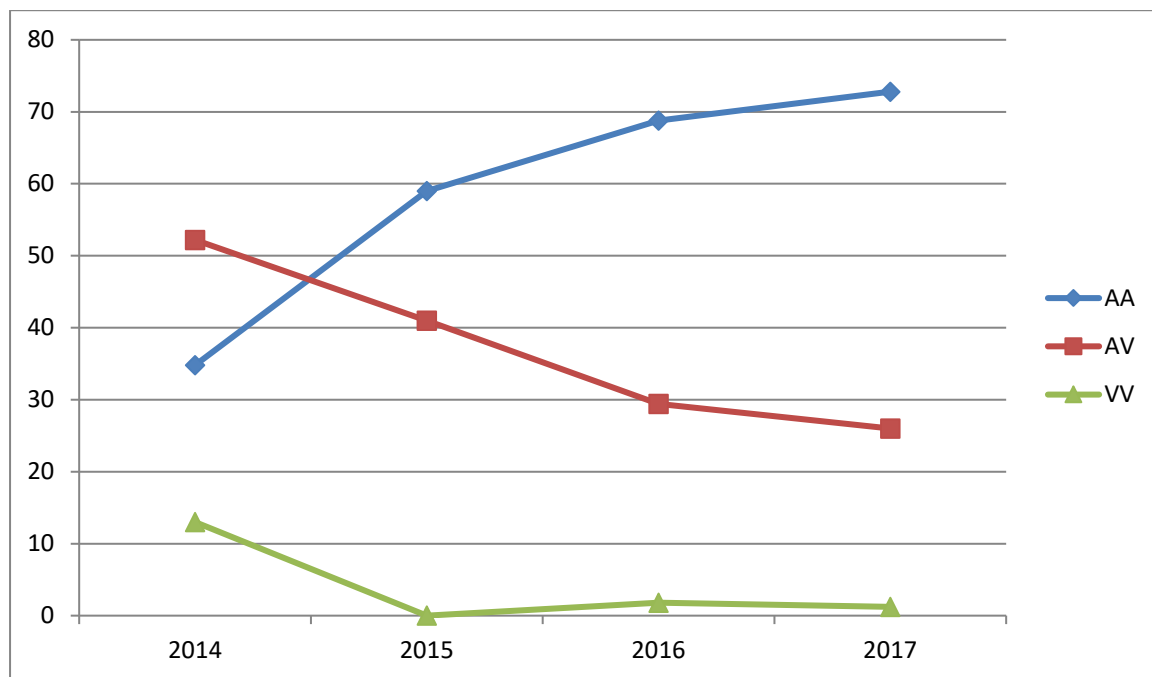
AA/RR/QQ	17104
AV/RR/QQ	17105
AA/RR/QQ	17106
AA/RR/QQ	17107
AA/RR/QQ	17108
AA/RH/QQ	17208
AA/RR/QQ	17209
AA/RR/QQ	17210
AV/RR/QQ	17211
AA/RR/QQ	17212
AV/RR/QQ	17214
AA/RR/QR	17215
AA/RR/QQ	17217
AA/RR/QQ	17218
AA/RR/QQ	17219
AV/RR/QQ	17220
AV/RR/QQ	17221
AV/RR/QQ	17222
AV/RR/QQ	17223
AV/RR/QQ	17224
AV/RR/QQ	17225
AA/RR/QQ	17226
AA/RR/QQ	17226
AA/RR/QQ	17227
AV/RR/QQ	17231
AA/RR/QR	17232
AA/RR/QQ	17233
AA/RR/QQ	17234
AA/RR/QQ	17235
AA/RR/QR	17236
AA/RR/QQ	17236
AV/RR/QQ	17237
AV/RR/QQ	17238
AA/RR/QQ	17239
AV/RR/QQ	17240
AA/RR/QQ	17241
AA/RR/QQ	17242
AV/RR/QQ	17243
AV/RR/QQ	17244
AA/RR/QQ	17245
AA/RR/QQ	17246
AV/RR/QQ	17247
VV/RR/QQ	17248
AA/RR/QQ	17249
AA/RR/QQ	17251
AV/RR/QR	17252

AV/RR/QQ	17253	AA/RR/QQ	17149
AA/RR/QQ	17254	AA/RH/QQ	17150
AV/RR/QQ	17255	AA/RH/QQ	17151
AV/RR/QR	17256	AA/RR/QQ	17152
AA/RR/QQ	17257	AA/RR/QQ	17201
AV/RR/QR	17258	AA/RR/QQ	17202
AV/RR/QQ	17259	AA/RH/QQ	17203
AA/RR/QQ	17260	AA/RR/QQ	17204
AA/RR/QQ	17109	AV/RR/QQ	17205
AA/RR/QQ	17110	AV/RR/QQ	17206
AA/RR/QQ	17111	AA/RR/QQ	17207
AA/RR/QQ	17112	AV/RR/QQ	17261
AA/RH/QQ	17113	AA/RR/QR	17301
AA/RR/QQ	17114	AA/RR/QR	17302
AA/RR/QQ	17115	VV/RR/QQ	17303
AA/RR/QQ	17116	AA/RR/QQ	17306
AA/RH/QQ	17117	AV/RR/QQ	17307
AA/RR/QQ	17118	AA/RR/QQ	17311
AA/RH/QQ	17119	AA/RR/QQ	17313
AA/RR/QQ	17120	AA/RR/QQ	17314
AA/RR/QQ	17121	AA/RR/QQ	17316
AA/RR/QQ	17122	AA/RR/QQ	17317
AV/RR/QQ	17123	AV/RR/QR	17318
AV/RR/QQ	17124	AA/RR/QQ	17319
AA/RR/QQ	17125	AA/RR/QQ	17320
AA/RR/QQ	17126	AA/RR/QQ	17321
AV/RR/QQ	17127	AA/RR/QQ	17323
AV/RR/QQ	17128	AA/RR/QQ	17324
AA/RR/QQ	17129	AA/RR/QR	17325
AA/RR/QQ	17130	AA/RR/QQ	17327
AA/RR/QQ	17131	AA/RH/QQ	17327
AA/RR/QQ	17132		
AA/RH/QQ	17133		
AV/RR/QQ	17134		
AV/RR/QQ	17135		
AA/RR/QQ	17136		
AA/RR/QQ	17137		
AA/RR/QQ	17138		
AA/RR/QQ	17139		
AA/RR/QQ	17140		
AV/RR/QQ	17141		
AV/RR/QQ	17143		
AV/RR/QQ	17144		
AA/RR/QQ	17145		
AA/RR/QQ	17146		
AA/RR/QQ	17147		

Kanningar hava víst, at onkrar ílegur eru meir mótstøðuførar móti ridluskriða enn aðrar. Niðanfyri er talva, sum Heilsufrøðiliga Starvsstovan hevur gjørt, sum vegleiðing um, hvørjar ílegur eru mest mótstøðuførar móti ridluskriða. Seyður er eisini í Føroyum, sum hevur VV í Codon 136. Hesin seyður er sera lítið mótstøðuførur móti ridluskriða.

Codon 136	Codon 154	Codon 171	Mótstøðuføri
AA	RR	RR	Seyður við hægst mótstøðuføri fyri ridluskriða. Sera væl egnaður til aling (at seta við).
AA	RH	RR	
AA	HH	RR	
AA	RR	QR	Seyður við høgum mótstøðuføri fyri ridluskriða. Væl egnaður til aling.
AA	RH	QR	
AA	HH	QR	
AA	RR	QQ	Seyður, ið hevur mótstøðuføri fyri ridluskriða. Kann nýtast til aling.
AA	RH	QQ	
AA	HH	QQ	
AV	RR	RR	Seyður, ið er minni mótstøðuførur fyri ridluskriða. Skal helst ikki nýtast til aling.
AV	RH	RR	
AV	HH	RR	
AV	RR	QR	
AV	RH	QR	
AV	HH	QR	
AV	RR	QQ	
AV	RH	QQ	
AV	HH	QQ	

Síðani 2014 hefur Búnaðarstovan bert brúkt brundir við AA í Codon 136. Myndin niðanfyrir vísir, hvussu ílegurnar eru broyttar í %, eftir at vit í 2014 bert fóru at sleppa brundum upp, sum hava AA í Codon 136. Í 2014 var parturin av AA 34,8%, hetta tal er so líðandi vaksið upp í 72,8% í 2017. Í 2014 vóru 52,2% av lombunum AV, tað er meira enn helmingurin. Hetta tal er minkað niður í 26% í 2017.

Sum væntað fór parturin av VV niður í null longu fyrsta árið, men heldur óvæntað kom okkurt VV lamb fyri bæði í 2016 og 2017. Frágreiðingin er helst tann, at við tað at Heygshagi ikki er hegnaður av, koma fremmandir brundir í hagan av og á. Hetta er helst frágreiðingin upp á, at tað kemur fyri, at okkurt lamb hefur VV í Codon 136.

Sætti fjalldagur: 30. august

Manning: Ólavur av Steinum, Jens Ivan í Gerðinum, Rasmus Magnusson, Tróndur Leivsson, Dorteia Joensen, Ari Johanneson, Øssur Andreassen, Heri Müller, Hendrik Akurstein og Hans Martin Andreassen.

Slaktið

Síðst í september varð skipað fyri tiltaki í Vágsbotni í Tórshavn, har dentur var lagdur á at vísa á, hvat landbúnaðurin í Føroyum hevur at geva. Búnaðarstovan lat 3 gimurlomb til tiltakið. Hesi krovini vórðu grillað á tiltakinum. Eisini lat Búnaðarstovan ein 11 mánaðar gamlan tarvkálv til Slaktið.

Sjeyndi fjalldagur: 21. September

Manning: Ólavur av Steinum, Rasmus Magnusson, Jens Ivan í Gerðinum, Hendrik Akurstein, Dánjal Petur Müller, Heri Müller, Øssur Andreassen, Jóna Jacobsen, Jóannes Arge, Sakir Tróndarson Frýdal, Ari Johanneson og Hans Martin Andreassen.

Jóannes Debess og Erik Heinesen vóru í samgongu.

Tann 21. september vóru vit í skurðfjall. Vit róku allan hagan og viðgjördu allan seyðin. Allur seyðurin varð vigaður. Avdeyðaærnar vórðu tiknar, og verðagjólingar og sleppingarlomb slept upp. Lombini, ið skuldu flettast, vóru tikin. Áseyðurin varð viðgjörður við Combinex fyri orm. Sleppingarlombini vóru sroytað fyri garnasótt og við Covexin fyri lambablóðsótt.

Vekt á óm og lombum

Vit vóru á fjalli týsdagin tann 21. september 2017. Vit vigaðu allan seyðin, sum vit gera á hvørjum fjalli. Í 2017 gav hagin 189 lomb, móti 188 lombum í fjør. Á heysti 2016 vigaðu lombini 7265 kg livandi, í 2017 vigaðu tey tilsamans 7655 kg livandi. Miðalvektin á livandi lombum var 40,5 kg í 2017 móti 40,8 kg árið fyri. Krovini vigaðu í miðal 32,5 pund í 2017 móti 31,5 í 2016. Flett vekt av lombunum var í miðal 40,1 prosent av livandi vekt í 2017 í mun til 38,6 prosent árið fyri av livandi vekt.

Sýning av veðurlombum: Í sambandi við at blóðroyndir eru tiknar av lombunum fyri at staðfesta, hvørjar ílegur tey hava, var ein sýning gjørd av øllum veðurlombunum, sum vóru ílegukannað. Hetta var gjørt fyri at vita, um nakar sjónligur munur sæst á teimum, sum hava ílegurnar AA ella AV. Hetta fara vit at gera nøkur ár afturat. Úrslitið í ár vísir ikki nakran stórvegis mun millum AA og AV. Sí talvu niðanfyri.

Ílegur	Bein aftan	Bein framman	Horn	Ull	Heildarmynd	Stig í alt
AA	5,72	5,78	6,39	6,39	6,00	30,28
AV	5,80	5,33	5,67	6,27	6,07	29,13
Miðal	5,76	5,58	6,06	6,33	6,03	29,76

Vektir 2017

Sunnasta Gongu ærsvektir:

Vigingardagur	Miðalvekt
7. februar	43,9 kg
29. mars	48,4 kg
17. mai	48,7 kg
4. juli	52,3 kg
30. august	57,6 kg
21. september	56,5 kg
Flett vekt á ónum	44,3 pund

Miðjan ærsvektir:

Vigingardagur	Miðalvekt
7. februar	45 kg
29. mars	49,0 kg
17. mai	49,7 kg
4. juli	52,2 kg
30. august	57,5 kg
21. september	56,7 kg
Flett vekt á ónum	41,2 pund

Svartá ærsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
7. februar	44,0 kg
29. mars	47,2 kg
17.mai	49,4 kg
4. juli	50,2 kg
30. august	55,6 kg
21. september	56,1 kg
Flett vekt á ónum	41,3 pund

Hvilvt ærsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
7. februar	46,3 kg
29. mars	48,1 kg
17.mai	49,0 kg
4. juli	50,5 kg
30. august	56,4 kg
21. september	57,3 kg
Flett vekt á ónum	48,0 pund

Sunnasta Gongu lambsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
Í lembing	3,745 kg
17. mai	8,21 kg
4. juli	20,30 kg
30. august	35,10 kg
21. september	39,30 kg
Flett vekt	30,70 pund
Flett vekt í % av livandi vekt	39,10%

Miðjan lambsvektir:

Vingardagur	Miðalvekt
Í lembing	4,217 kg
17. mai	8,60 kg
4. juli	21,8 kg
30. august	37,1 kg
21. september	41,0 kg

Flett vekt 32,6 pund
Flett vekt í % av livandi vekt 39,74%

Svartá lambsvektir:

Vigingardagur	Miðalvekt
Í lembing	3,875 kg
17. mai	9,1 kg
4. juli	22,6 kg
30. august	34,5 kg
21. september	42,1 kg
Flett vekt	34,1 pund
Flett vekt í % av livandi vekt	40,53%

Hvilvt lambsvektir:

Vigingardagur	Miðalvekt
Í lembing	3,344 kg
17.mai	7,3 kg
4. juli	19,5 kg
30. august	34,5 kg
21. september	38 kg
Flett vekt	31,2 pund
Flett vekt í % av livandi vekt	41,11%

Fletting:

Vit flettu allan seyðin á støðini. Manningin var Øssur Andreassen, Jóhannes Arge, Mogens Wraae, Bergur Lützen, Terji Jacobsen, Brandur Isaksen og Bartal Andreassen

Frá Búnaðarstovuni vóru Hans Martin Andreassen og Rasmus Magnusson.

Bruttoúrtøka 2017:

Í 2017 gav hagin 189 lomb móti 188 lombum í fjør. Á heysti 2016 vigaðu lombini 7265 kg livandi, í 2017 vigaðu tey tilsamans 7.655 kg livandi. Miðalvektin á livandi lombum var 40,5 kg í 2017 móti 40,8 kg árið fyrri. Krovini vigaðu í miðal 32,5 pund í 2017 móti 31,5 í 2016. Flett vekt av lombunum var í miðal 40,1 prosent av livandi í 2017 í mun til 38,6 prosent árið fyrri av livandi vekt.

Veðragjólingar:

Vit gjørdur 8 lomb upp til veðragjóling, harafturat høvdu vit 2 veðrar. Vit sleptu brundseyðunum út tann 28. november. Í hagan fóru 2 veðrar og 4 veðragjólingar. Fýra veðragjólingar vóru hjá ónum, ið vóru inni.

Smakkurin á kjøti

Føroyingar hava etið turt kjøt og skerpikjøt í øldir, og tað tykist, sum at undirtøkan fyri hesum forna mati er vaksandi millum fólk, og nógvar verður gjørt burtur úr smakkinum. Robert Joensen, sum hevur skrivað nógvar bókur um seyð, viðger eisini hetta evnið. Á bls. 240 í nýggjastu bókini hjá Robert Joensen, sum Sprotin hevur givið út stendur:

Av royndum munnu føroyingar hava lært, hvussu teir skuldu fáa gott og passaliga ræst skerpikjøt. Var kalt í veðrinum, lótu menn krovini hanga inni í roykstovuni eitt ella tvey samdøgur, eftir at flett var. Tí krov, sum tornar í kulda, fær ongan smakk, tað ræstnar ikki.

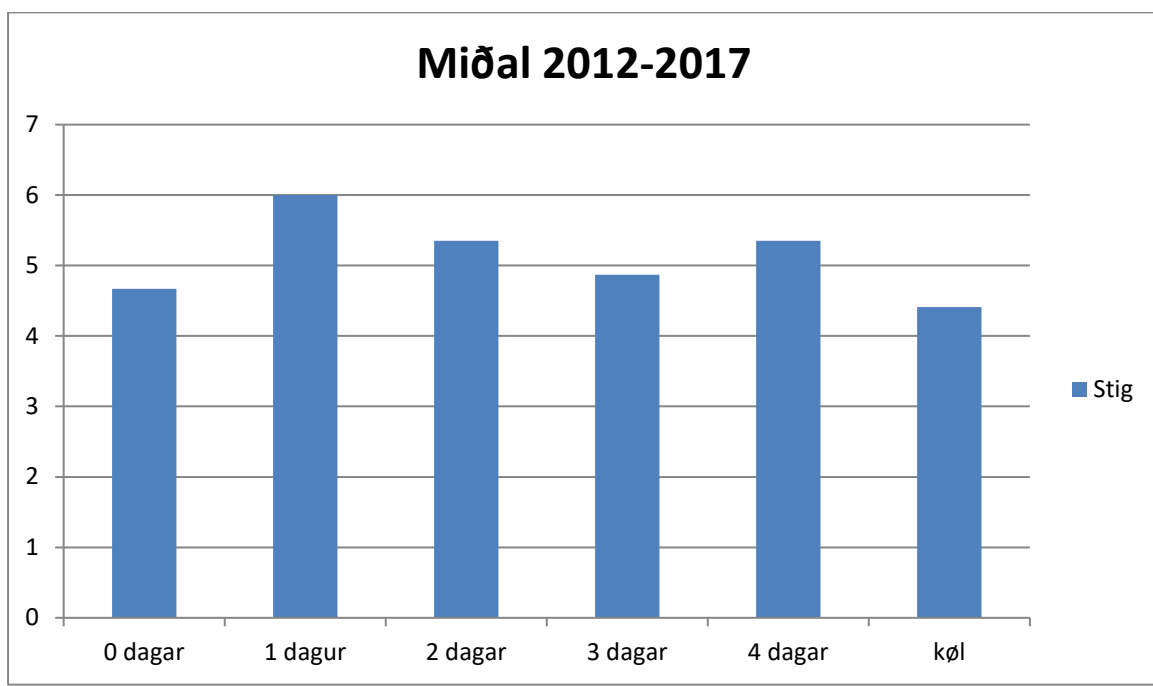

Hetta, sum Robert Joensen skrivar, er eitt áhugavert uppáhald, men okkum kunnugt eru ongar nágreiniligar royndir gjørdar fyri at eftirkanna, hvussu álítandi henda gamla vitan er. Búnaðarstovan hevur tí sett sær fyri at kanna hetta nærri, og vit hava gjørt nakrar kanningar seinastu árin.

Til hetta nýttu vit 12 veðurlambskrov av lombum, sum vóru flett sama dag. Krovini vigaðu 28 – 32 pund. Tvey krov blivu beinanvegin hongd í kølirúm við 5 hitastigum. Tvey krov blivu hongd í hjallin beinanvegin, meðan hini blivu hongd innandura í 14 hitastigum. Síðani vóru hvønn fylgjandi dag tvey krov hongd í hjallin. Bøgir og tjógv vóru skorin frá og vóru hangandi í hjallinum. Frá desember til juni vóru 8 smakkiroyndir gjørdar av kjøtinum, 4 tær fyrstu av bógvi og 4 tær seinastu av tjógvi. Dómararnir dømdu smakkin á kjøtinum og góvu stig frá 0 til 10, har 10 er best.

Fyribils úrslitið av kanningunum fyri árin 2012 - 2017 sæst niðanfyri:

Búnaðarstovan 2018

Hans Martin Andreassen